

ВІДГУК

офіційного рецензента Фотіної Тетяни Іванівна на дисертацію Довбні Артема Олександровича «Удосконалення профілактики маститів в умовах промислових комплексів», що подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 21 «Ветеринарна медицина» за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина»

Актуальність теми дисертації. Одною з провідних причин передчасного вибракування корів є захворювання репродуктивних органів та молочної залози. Розвиток маститу відбувається під дією фізичних, хімічних, термічних, а також біологічних чинників. При цьому ця проблема характерна не лише для скотарства України, але й набула поширення у всьому світі, а саме там, де займаються молочним скотарством. Незважаючи на багаторічний досвід та розробку численних лікувальних схем, мастит є найпоширенішим захворюванням молочного стада у багатьох країнах. Мастити є однією з головних економічно значущих проблем молочного скотарства, що негативно впливають на якість молока. На сьогоднішній день одним з перспективних напрямків розвитку протимаститних препаратів є розробка новітніх засобів на основі сполук йоду, так як питання антибіотикорезистентності викликає постійне занепокоєння споживачів.

Зв'язок з науковою тематикою. Дисертаційна робота виконувалася як етап наукових досліджень кафедри ветсанекспертизи, мікробіології, зоогієни та безпеки і якості продуктів тваринництва Сумського національного аграрного університету згідно з наступними планами науково-дослідних робіт: «Прогнозування ризиків транскордонного заносу та поширення особливо небезпечних хвороб тварин та розробка науково обґрунтованих систем дезінфекції на основі інноваційних імпортозамінних високоефективних засобів» (№ державної реєстрації 0115U001342, 2018-2023 рр.); а також «Система моніторингу методів контролю та ветеринарно-

санітарних заходів, щодо якості й безпеки продукції тваринництва при хворобах заразної етіології» (№ державної реєстрації 0114U005551, 2014-2019 рр.).

Наукова новизна і теоретичне значення дисертації. Наукова новизна результатів досліджень дисертації Довбні Артема Олександровича полягає в тому, що вперше проведено моніторинг сучасного стану вітчизняного ринку протимаститних засобів, що використовують для потреб тваринництва. Встановлені причини та динаміка захворювання на клінічний та субклінічний корів на мастит в умовах промислового виробництва молока в північно-східній частині України. Проведенні доклінічні та клінічні дослідження нового препарату Йодомаст для профілактики та лікування корів з маститами в період сухостою та досліджено його властивості. Впроваджений новий протимаститний засіб Сульфацеф для лікування корів в період лактації, розроблена ефективна схема лікування та профілактики маститів корів з застосуванням розроблених препаратів; проведений розрахунок економічної ефективності запропонованої схеми профілактики маститів в виробничих умовах.

Практичне значення результатів дисертації. Отримані автором результати наукових досліджень закладають основу для альтернативного методу лікування маститу дійних корів. На основі досліджень дисертаційної роботи Довбні Артема Олександровича розроблено рецептуру та визначені властивості препаратів Йодомаст та Сульфацеф. Перевірена ефективність запропонованої схеми застосування комплексу розроблених протимаститних препаратів Йодомаст та Сульфацеф в виробничих умовах, розрахована економічна ефективність застосування досліджених засобів у технологіях тваринництва.

Отримані результати дисертаційної роботи ведені до силабусів та курсів лекцій з дисциплін «Ветеринарне акушерство» та «Ветеринарна фармакологія» для підготовки магістрів зі спеціальності 211 «Ветеринарна

медицина» у Сумському національному аграрному університеті. Результати дисертаційних досліджень введені до розділів «Ветеринарне акушерство» та «Ветеринарна фармакологія» на платформі платформи «Moodle», що використовується при підготовці студентів. На основі матеріалів дисертаційної роботи розроблені науково-методичні рекомендації «Розробка ефективних методів лікування дійних корів за клінічного та субклінічного маститу», (затверджені Вченою радою СНАУ, протокол № 12 від 25.04.2022 року).

Основні результати, отримані особисто автором. Здобувачем особисто було проведено визначення мети та завдань роботи, проведені експериментальні та виробничі дослідження, здійснений аналіз одержаних результатів. Також особисто дисертанту належать ідеї, гіпотези та експериментальні дані, які увійшли до дисертаційної роботи. За участю та допомоги наукового керівника – доктора ветеринарних наук, професора Андрія Володимировича Березовського аргументовані основні положення дисертаційної роботи, обрано напрям наукових досліджень та розроблено схему досліджень, розділ висновків і пропозицій виробництву. При підготовці наукових публікацій, в яких викладено основний матеріал дисертаційної роботи, отримана згода співавторів.

Був проведений аналіз звіту перевірки на плагіат на наявність текстових запозичень (програма Strike plagiarism). Рецензенти дійшли висновку, що дисертаційна робота Довбні Артема Олександровича на тему «Удосконалення профілактики маститів в умовах промислових комплексів» є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів плагіату та запозичень згідно постанови КМУ від 12.01.2022 № 44 п. 9. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Кількість наукових публікацій. Основні положення дисертації Довбні Артема Олександровича доповідались, обговорювались та отримали схвалення на: науково-практичній конференції викладачів, аспірантів та

студентів Сумського НАУ (26-29 квітня 2022 р., м. Суми); науково-практичній конференції «Сучасний стан розвитку ветеринарної медицини, науки і освіти», присвячений 35 річчю заснуванню факультету ветеринарної медицини Поліського національного аграрного університету (12-13 жовтня 2022 року, м. Житомир); науково-практичній конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (25-28 квітня 2023 р., м. Суми).

За матеріалами дисертації опубліковано 8 наукових праць, у тому числі 1 – у науково-метричних базах (Scopus), 3 – у наукових фахових виданнях України, 3 – у матеріалах конференцій, 1 науково-методичні рекомендації.

Зауваження і побажання до змісту.

1. У тексті дисертаційної роботи зустрічаються невдалі вирази, як «...посилення регуляції генів, які руйнують тканину хазяїна...», «...здатність клітин-господарів захоплювати залізо...», «...патогени мають низький рівень висипання...» і тому подібне.

2. У розділі 2.2 вказано, що підрахунок загальної кількості соматичних клітин проводили методом проточної цитометрії. Поясніть основні принципи цього методу та доцільність його застосування у господарствах молочного спрямування.

3. У Ваших дослідженнях зазначено, що в молоці визначали *Mycoplasma spp.* Поясніть яке значення має *Mycoplasma spp.* в етіології розвитку маститу корів ?

4. Поясніть в чому полягає механізм дії засобу повідон-йоду на патогенну мікрофлору при запаленні вимені у корів?

5. Обґрунтуйте ефективність застосування нового засобу на основі цефквіну сульфату при маститі корів і в чому його переваги порівняно з уже існуючими?

6. Назвіть вітчизняних вчених, які займаються розробкою нових методів профілактики та лікування маститу дійних корів, і який новий вклад у

вирішення цієї проблеми запропоновано у вашому дисертаційному дослідженні?

Проте, не зважаючи на окремі незначні недоліки, дисертаційна робота справила позитивне враження. Виявлені нами окремі зауваження не є принциповими і не зменшують наукової цінності та проблемного значення дисертаційної роботи.

Відповідність дисертації спеціальності та профілю ради:

Дисертаційна робота Довбні Артема Олександровича «Удосконалення профілактики маститів в умовах промислових комплексів, яка подана до захисту у спеціалізовану вчену раду на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 21 «Ветеринарна медицина» за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина» за своїми актуальністю, науково-теоретичним рівнем, основними результатами обґрунтованості, основними положеннями і результатами опублікованими у фахових виданнях, новизна постановки та практичним значення відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та Постанові Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 341 від 21.03.2022. Зміст дисертації відповідає паспорту спеціальності.

**Рецензент, доктор ветеринарних наук,
професор, завідувач кафедри
ветсанекспертизи, мікробіології, зоогієни
та безпеки і якості продуктів тваринництва
Сумського національного
аграрного університету**

Тетяна ФОТІНА

